

Vedlegg 1

Samfunnsansvar ved Helse Møre og Romsdal HF - redegjørelse 2023

Staten stiller gjennom Eierskapsmeldingen St.6 (2022-2023), krav og forventninger til at statlig eide virksomheter er ledende i arbeidet med ansvarlig virksomhet. Statens mål som eier er at virksomheter i spesialisthelsetjenesten drifter bærekraftig og har mest mulig effektiv oppnåelse av helsepolitiske mål. Eierskapsmeldingen inkluderer ambisjoner, mål og strategier innen sosiale forhold, miljøforhold og økonomiske forhold.

I 2020 påpekte Spesialisthelsetjenestens rapport for samfunnsansvar at vi skal være ledende i vårt arbeid med miljø og bærekraft. Helse Møre og Romsdal skal bidra til å nå statens mål på en bærekraftig og ansvarlig måte i henhold til nasjonale føringer, og vi skal identifisere og håndtere risiko som virksomheten påfører samfunn, mennesker, miljø og klima.

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) trådte i kraft 1. juli 2022. Loven gjelder for større virksomheter hjemmehørende i Norge og som tilbyr varer/tjenester i- og utenfor Norge, herunder de regionale helseforetakene og helseforetakene. Åpenhetsloven har to formål. Den skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og sikre publikum tilgang til informasjon.

Det følger av loven at virksomheter har en plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger, i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Formålet med aktsomhetsvurderingene er å få oversikt og vurdere risiko for om det skjer brudd på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold, både internt i virksomheten og hos leverandørkjeder og forretningsforbindelser.

Videre er det en plikt etter loven at virksomheter skal redegjøre for de aktsomhetsvurderingene som er foretatt, og at redegjørelsen skal offentliggjøres innen 30. juni hvert år. Loven stiller flere krav til redegjørelsens innhold, herunder en beskrivelse av vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt.

Redegjørelsen skal være tilgjengelig på virksomhetens nettsider, og det skal i årsberetningen opplyses om hvor redegjørelsen er tilgjengelig. Åpenhetsloven oppstiller også en informasjonsplikt til virksomhetene, ved at den gir enhver rett, etter forespørsel, på informasjon om hvordan virksomheten jobber med tematikken, og deres håndtering av risikoområder. Informasjonsplikten gjelder fra 01.07.2022.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten, §3, fastsetter at «Den som har det overordnede ansvaret for virksomheten skal sørge for at det etableres og gjennomføres systematisk styring av virksomhetens aktiviteter i tråd med denne forskriften og at medarbeiderne i virksomheten medvirker til dette». Styringssystem for helse- og omsorgstjenesten er den del av virksomhetens styring som omfatter hvordan virksomhetens aktiviteter planlegges, gjennomføres, evalueres og korrigeres i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse- og omsorgslovgivningen.

Helse Møre og Romsdal har etablert et styringssystem som beskriver aktiviteter, systemer og prosesser for å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten og helsehjelpen slik at de til enhver tid gjeldende krav til helse, miljø-, sikkerhets- og kvalitetsarbeid overholdes.

Styringssystemet ved Helse Møre og Romsdal skal bidra til å sikre at sykehusene gir den enkelte pasient faglige forsvarlige helse- og omsorgstjenester, og utfører pålagte oppgaver og når de mål som er satt. Styringssystemet skal tilrettelegge for systematisk arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet og etterlevelse av øvrige krav i helse- og omsorgslovgivningen.

Med virksomhetsstyring menes de prosesser og aktiviteter som gjennomføres for å:

- Sette mål
- Definere oppgaver for å nå målene
- Måle resultatene mot målene
- Bruke informasjonen til å ha styring og kontroll og læring til bruk for innovasjon og utvikling av virksomheten.

Virksomhetsstyring satt i system skal bidra til en tydeligere kobling mellom overordnede mål og ansvaret på de ulike nivåene i Helse Møre og Romsdal. God virksomhetsstyring skal understøtte tydelige prioriteringer og bidra til at ledere på alle nivåer bruker kapasiteten på de deler av virksomheten som er vesentlig for måloppnåelse.

God virksomhetsstyring er mer enn å definere mål og følge opp resultater. Helhetlig virksomhetsstyring omfatter god ledelse, en tydelig strategisk retning, løpende involvering av medarbeidere og brukere, samt virksomhetsprosesser og internkontroll som bidrar til måloppnåelsen. Samlet utgjør dette de nødvendige virkemidlene for å nå vår visjon om «fremragende behandling» og legge til rette for innovasjon og utvikling.

Når det gjelder de spesifikke områdene er følgende iverksatt:

Sosiale forhold

Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Lover og sentrale føringer:

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven)

§ 4. Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

Åpenhetsloven

Loven pålegger en informasjonsplikt og en plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger som skal være tilgjengelig i en offentlig rapport.

§ 5. Plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

- *Opplæring i Etiske retningslinjer*
- *Aktsomhetsvurderinger, kartlegging, prioriterte risikoområder og handlingsplan*

Helse Møre og Romsdal følger etiske retningslinjer slik de er vedtatt av Helse Midt-Norge RHF.

Etiske retningslinjer gjelder for alle ansatte i Helse Midt-Norge og er tilgjengelig i [personalhåndboken i kapittel for Etikkk](#).

Helse Møre og Romsdal følger [Regionale retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold](#) slik de er vedtatt av Helse Midt-Norge RHF. I tråd med retningslinjene har Helse Møre og Romsdal opprettet et varslingsutvalg som består av jurist, HR-sjef, rådgiver og hovedverneombud. I 2022 ble det meldt inn 4 varslings saker til Varslingsutvalget.

Sykehusinnkjøp HF har vedtatt en policy for samfunnsansvar og gjennomfører aktsomhetsvurdering for hele leverandørkjeden for de varekategoriene som de vurderer har høyest risiko. For nærmere redegjørelse, se [Samfunnsansvar - Sykehusinnkjøp HF \(sykehusinnkjop.no\)](#).

I de tilfeller der Helse Møre og Romsdal selv inngår lokale kjøpsavtaler uten bistand fra Sykehusinnkjøp (ved innkjøp under kr. 100 000), benyttes kjøpskontrakt hvor det er redegjort for vilkår for samfunnsansvar. Kontrakten beskriver krav knyttet til lønns- og arbeidsvilkår, etisk handel og miljø.

Medarbeidere og mangfold

Lover og sentrale føringer:

Likestillings- og diskrimineringsloven § 26

Arbeidsgivere i offentlige virksomheter, og private virksomheter med flere enn 50 ansatte skal:

- jobbe med likestilling og diskriminering gjennom en lovbestemt metode, herunder annethvert år kartlegge lønn og ufrivillig deltid (aktivitetsplikt).
- redegjøre for likestilling i årsberetning/-rapport (redegjørelsesplikt).

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

- *Redegjørelse for likestilling, inkludering og mangfold*
- *Likestilt rekruttering*

Helse Møre og Romsdal arbeider aktivt for å fremme likestilling og mangfold, og hindre diskriminering innenfor alle nivå og yrkesgrupper. Dette gjenspeiles både i strategisk arbeid og daglig drift innenfor områder som rekruttering, fagutvikling, lederutdanning og foretakets lønns- og personalpolitikk.

Det foreligger avtaleverk, prosedyrer og retningslinjer for blant annet lønnsfastsettelse, tilrettelegging i arbeidet, livsfase- og seniorpolitikk og rekruttering av kvalifisert personell. Dette fremmer integrering av personer med nedsatt funksjonsevne og innvandrerbakgrunn, og likestilling uavhengig av etnisitet, livssyn, religion, seksuell legning eller alder.

I 2022 var 76,86 prosent av våre ansatte kvinner. Kvinneandelen er stor i alle stillingsgrupper.

Helse Møre og Romsdal har mange ulike yrkesgrupper. Yrkesgruppene sykepleiere og leger representerer omtrent 54 prosent av våre ansatte. Andelen mannlige sykepleiere var ved utgangen av 2022 på 10 prosent, noe som er uendret fra 2021. Andelen kvinnelige leger øker fortsatt ved sykehusene, og i 2022 var 53 prosent av alle leger kvinner. Av nyansatte leger i 2022, er 58 prosent kvinner.

Miljøforhold

Klima

Lover og sentrale føringer:

Regnskapsloven § 3-3 c

foretak som er omfattet av loven utarbeide en redegjørelse om samfunnsansvar som minst omhandler miljø, sosiale forhold, arbeidsmiljø, likestilling og ikke-diskriminering, overholdelse av menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Felles klima og miljømål for spesialisthelsetjenesten.

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

- *Omtale av miljøledelsessystem*
- *Resultater felles klima og miljømål*
- *Rapportering i klimaregnskap*

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

- *Omtale av miljøledelsessystem*
- *Resultater felles klima og miljømål*
- *Rapportering i klimaregnskap*

I Helse Møre og Romsdal har vi knyttet miljøstyringen opp mot kjernevirksomheten vår, nemlig pasientbehandlingen, som også gir det største miljøavtrykket hos oss. For den enkelte ansatte i foretaket vårt kan miljø virke komplekst og fjernt i en hverdag med fokus på pasientbehandling. Ved å knytte

miljø tettere opp mot pasientbehandling, vil det være større potensiale for at klinikerne etterlever dette, siden det er lettere å relatere seg til miljøstyringen i foretaket. Miljøetsatsingen skal være en integrert del av kvalitetsarbeidet og av det lovpålagte arbeidet med helse, miljø og sikkerhet. Arbeidet er lagt under samme system for dokumentasjon, revisjoner og avvikshåndtering.

De fire helseregionene har vedtatt felles klima- og miljømål for spesialisthelsetjenesten. Målene bygger på FNs bærekraftsmål, som er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

I samsvar med nasjonalt rammeverk for miljø- og bærekraft har foretaket utarbeidet ny [handlingsplan ytre miljø 2022-2025 HMR](#) som inkluderer de ulike delmålene i felles klima- og miljømål. Den nye handlingsplanen for ytre miljø i virksomheten ble styrebehandlet i november 2022.

HMR sitt totale årsregnskap for 2022 viser som i 2021 at restavfall og smitteavfall er de største fraksjonene. Forbrenning av avfall kan føre til utslipp av miljøgifter, støv og gasser. Uønsket ressursbruk og svinn er også en stor utfordring i foretaket. For eksempel kan en uønsket hendelse som pasientskade føre med seg økt ressursbruk som forlenget liggetid, økt forbruk av utstyr, mat, legemiddel, re-innlegging og re-operasjoner. Ved å sikre rett behandling første gang, kan vi med andre ord også forebygge unødig energiforbruk og klimagassutslipp.

Helse Møre og Romsdal hadde fra 2021 til 2022 en samla reduksjon på 4,75 % (1 139 tonn) i sum utslipp Co₂. Noe av nedgangen skyldes mindre bruk av anestesigassen desfluran med betydelig høyere klimagassekivalent enn sevofluran og isofluran. I 2021 stod desfluran for 149 tonn Co₂-utslipp, med en nedgang i 2022 til 100 tonn Co₂-utslipp.

Forbruk av anestesigasser, 2020-2022

Anestesigasser	2020	2021	2022	Endring % 2021 - 2022
Desfluran (kg)	72,1	58,7	39,4	- 32,9
Sevofluran (kg)	67,9	65,9	61,3	- 6,9

Flyreiser for ansatte har i løpet av 2022 tatt seg opp etter pandemien. Tallene viser likevel en liten nedgang når det gjelder flyreiser innenlands fra 2019 som vi anser som et normalår før pandemien.

Flyreiser for ansatte, 2019-2022

Flyreiser ansatte	2019	2021	2022	Endring % 2019 - 2022
Innenlands (km)	1 148 806	451 569	1 010 164	- 12
Utenlands (km)	342 861	97 667	437 027	+ 21

HMR har fått et økt fokus på materialgjenvinning og sortering, dette gjør at vi har kontroll på alt avfallet vårt. De ulike fraksjonene kan øke, men vi har ikke avfall innen annet avfall.

Målet om å redusere energibruken per år, er også nådd for året 2022. Vi har oppgradert noen bygninger og det har vært avhending av bygg.

Energibruk 2021-2022

Energi	2021 [kWh]	2022 [kWh]	Endring 2021-2022 [kWh]	Endring %
Totalforbruk	72 640 000	69 405 000	- 3 235 000	- 4,45

Det er i løpet av siste kvartal 2022 utviklet et nytt felles obligatorisk e-læringskurs sammen med de øvrige helseforetakene i Helse Midt-Norge. Dette vil bli ferdig utviklet og implementert i løpet av 2023.

Viser til handlingsplan for tiltak og videre arbeid i 2023.

Naturmangfold og økosystemer

Lover og sentrale føringer:

Regnskapsloven § 3-3 c

foretak som er omfattet av loven utarbeide en redegjørelse om samfunnsansvar som minst omhandler miljø, sosiale forhold, arbeidsmiljø, likestilling og ikke-diskriminering, overholdelse av menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Standard for klima og miljø i byggeprosjekter (Sykehusbygg)

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

Helse Møre og Romsdals byggeprosjekter følger Sykehusbyggs standard for klima og miljø i byggeprosjekter.

Helse Møre og Romsdals rammeavtalepartnere er, gjennom krav i rammeavtalene, sertifisert innenfor miljøledelse.

- *Ivaretagelse av naturmangfold i byggeprosjekter*

For prosjekter som er lokalisert i utomhus/i grøntområder, følges ivaretagelse av naturmangfold og påvirkning på omkringliggende områder særskilt opp i både prosjekterings- og byggefasen. Det gjennomføres risikoanalyse i detaljprosjektfasen og tilhørende risikoreduserende tiltak for å hindre negativ påvirkning både i byggefasen og i byggets/anleggets levetid. For de prosjekter hvor det er aktuelt, er det et tett samarbeid mellom prosjektledelsen og Helse Møre og Romsdal sine fagressurser innenfor natur og utomhus.

- *Utslipp helse- og miljøskadelige stoffer*

Det er identifisert enkeltprosjekter med økt risiko for utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til omkringliggende, svært sårbare områder. For å minimere risikoen for utslipp både i byggefasen og i byggets/anleggets levetid, gjennomføres risikoanalyse i detaljprosjektfasen samt iverksetting av nødvendige risikoreduserende tiltak. Videre vil det opprettes styringsgruppe for relevante prosjekter, der miljøpåvirkning vil være et rapporteringspunkt som følges tett opp.

Økonomiske forhold

Skatt og forebygging av økonomisk kriminalitet

Lover og sentrale føringer:

Regnskapsloven § 3-3 c

foretak som er omfattet av loven utarbeide en redegjørelse om samfunnsansvar som minst omhandler miljø, sosiale forhold, arbeidsmiljø, likestilling og ikke-diskriminering, overholdelse av menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Eierskapsmeldingen: Selskapet arbeider systematisk for å forebygge økonomisk kriminalitet som korrupsjon og hvitvasking i egen virksomhet og i leverandørkjeden

Helseforetakets redegjørelse:

(vesentlige risikoområder som er avdekket, og tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt)

- *Helseforetakets arbeid med misligheter og korrupsjon*
- *Forebygging av Akrim i byggeprosjekter?*
- *Antikorrupsjonsprogram?*

Helse Midt-Norge har utarbeidet et regionalt antikorrupsjonsprogram og identifisert følgende risikoområder:

- Innkjøp/anskaffelser, spesielt i forbindelse med bygge- og vedlikeholdsprosjekter
- Innovasjon/innovative anskaffelser
- Forholdet til legemiddel- og leverandørindustrien
- Prioritering av tilgang til spesialisthelsetjenester
- Habilitet knyttet til ansettelse, fordeling av forskningsmidler og bierverv med mer

Helse Møre og Romsdal implementerer Helse Midt-Norges antikorrupsjonsprogram som en integrert del av vårt styringssystem, og planlegger en gjennomgang av rammeverket samt gjennomføring av dilemmatruening på området.

Det er i enhver virksomhet risiko for økonomisk mislighold og korrupsjon. Som motarbeidende tiltak har Helse Møre og Romsdal et omfattende kvalitetssystem som tar sikte på å blant annet redusere risiko for korrupsjon. I dette ligger prosedyrer, som blant annet en egen prosedyre om fullmaktstrukturen, hvor prinsipper om «fire øyne» er innarbeidet på alle områder hvor det kan være risiko for korrupsjon.

Fullmaktsprosedyren bygger på det grunnleggende ansvarsområde beskrevet i den enkelte klinikkjef/stabsdirektørs arbeidsbeskrivelse. Prosedyren gjelder alle forhold/transaksjoner ved Helse Møre og Romsdal uavhengig av finansieringskilde. Den er utarbeidet med sikte på å ivareta krav i Helseforetaksloven, Lov og forskrift om offentlige anskaffelser, skattelovgivning og regnskaps- og bokføringslovgivning.

Enhver kostnad skal attesteres og anvises av to forskjellige personer. Anvisning skal foretas av leder med budsjett-, personal- og fagansvar. Tildelegert fullmakt kan ikke delegeres videre, med unntak av i feriefravær og lignende. Ved ferie/fravær skal anvisning ivaretas av ansatte lenger opp i stillingshierarkiet eller av andre som klinikkjefen utpeker. Enkelte unntak fra disse prinsipper framgår av prosedyren.

Fullmakter for anskaffelser, ansettelse, lønnsfastsettelse, variabel lønn, permisjon, tjenestereiser, salg m.v. er angitt i egen prosedyre. Prokura innehas av 1 nøkkelperson, oppdateres i firmaattest, og er også angitt i prosedyren.

Etterlevelse av fullmaktstrukturen er et prioritert område, og er på revisjonsprogrammet for interne revisjoner i 2023. Det er tidligere også gjennomført flere revisjoner, og fokus har vært variabel lønn.

Ut over dette er det tatt i bruk datasystem som begrenser mulighetene for at enkeltpersoner skal kunne la seg korrumpere. Bruken av SAP er et slikt område hvor systemet har bygd inn begrensninger som igjen gjør det vanskelig for enkeltpersoner å «gå rundt» systemet. Det kan ikke utelukkes at Helseplattformen også vil kunne bidra positivt til å redusere risiko for omgåelse av system.

På innkjøpsområdet er det et prioritert mål at et så høyt som mulig antall innkjøp skal skje på basis av utstedte formelle innkjøpsordre. Avvik fra dette måles og rapporteres, både i antall kjøp og i volum. For alle større anskaffelser gjennomføres det anbudskonkurranse gjennom Sykehusinnkjøp. For mindre anskaffelser gjøres det mindre konkurranser i regi av seksjonen innkjøp og logistikk. Fordi det er svært mange personer involvert i større anskaffelser og at de gjøres av tredjepart (Sykehusinnkjøp), så ansees det å være lav sannsynlighet for korrupsjon gjennom manipulering av interne systemer.

I sum gjør dette at vi anser korrupsjonsrisikoen som lav.